

Література :

1. Пятаха Н. Загальна трудова повинність в Українській РСР в 1919-1920рр.: історіографічний огляд, ВПЦ «Київський університет», 2011, С.32-34.
2. Кузніченко С.О. Адміністративно-правовий режим воєнного стану в СРСР під час Великої вітчизняної війни. Актуальні проблеми історико-правової науки. 2014, С.172-180.
3. Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемпученко, К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. Т. 6 :768 с.
4. Замфірова Т.А. Забезпечення принципу свободи праці в умовах воєнного стану. Підприємництво, господарство і право. №4/2017. С.77-80.
5. Процевський О.І. Заборона примусової праці як складова принципу свободи праці.: О.І. Процевський. Вибрані твори /упоряд.: В.О. Процевський, Р.І. Шабанов, О.О. Коваленко., Харків, 2018. 260с. (С.97-111).
6. Жукова Є.О. Вектори оптимізації ефективності адміністративно-правового забезпечення публічного адміністрування: матеріали наукового семінару (23 червня 2022 р.) /упоряд.: М.Ковалів, М. Гаврильців , Н.Лешіп. Львів, ЛьвДУВС, 2022. С. 89-91.

ПРОБЛЕМА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА ВІЙСЬКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Лавроненко А.В., аспірант Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Після повномасштабного вторгнення військ РФ на територію суверенної незалежної України, наша держава опинилася в ситуації, в якій треба було як найшвидше доукомплектувати Збройні Сили та дати відсіч агресору. Одним із способів протистояння діям агресора є наявність організованої, навченої, озброєної армії або інших офіційно оформлених та зареєстрованих військових формувань. Збройні Сили України є неодмінним та важливим елементом механізму держави, що вбирає у себе як ознаки апарату держави, так і ознаки допоміжного апарату.

З 2014 року значного реформування зазнали не тільки військові правоохоронні але й положення кримінального законодавства у частині притягнення до відповідальності за вчинення військових кримінальних правопорушень. З внесенням відповідних змін до законодавства і виникла нагальна потреба у комплексному фаховому дослідженні проблем, що

накопичилися у цьому напрямку розвитку кримінально-правової теорії та практики, оскільки важливим аспектом у системі кримінально-правових заходів протидії військовим кримінальним правопорушенням є наявність дієвого механізму запобігання подібним кримінально-протиправним проявам.

Військовими правопорушеннями визнаються порушення встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів. [1, с. 5].

Головною причиною вчинення подібних протиправних дій є те що дані діяння порушують перш за все встановлений порядок комплектації Збройних сил України, призводять до порушення вимог військової дисципліни у результаті чого підривають боєздатність та обороноздатність країни.

Найбільш поширеними військовими правопорушеннями є:

- Самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України);
- Дезертирство (ст. 408 КК України);
- Непокора (ст. 402 КК України);
- Погроза або насильство щодо начальника (ст. 405 КК України);
- Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом (ст. 409 КК України);
- Втрата військового майна (ст. 413 КК України);
- Порушення правил поведіння зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414 КК України);
- Військові злочини, передбачені ст. 404, 406, 410, 415, 419, 426-1, 429, 433.

Родовим об'єктом кримінальних правопорушень є встановлений порядок несення військової служби [2, с. 1247]. Він є єдиним для всіх складів військових кримінальних правопорушень. Але важливе значення має визначення безпосереднього об'єкта від якого багато в чому залежить питання правильної кваліфікації вчинених протиправних діянь. Саме безпосередній об'єкт дає можливість виокремити специфічні (індивідуальні) ознаки кожного військового кримінального правопорушення. З одного боку з метою розмежування складів військових кримінальних правопорушень, а з другого боку об'єднання їх у певні групи.

Поряд з родовим об'єктом вчинення кримінального правопорушення необхідно виокремити характер суспільної небезпеки вчинюваного діяння.

Важливо враховувати, при ухиленні від виконання своїх службових обов'язків військовослужбовець не просто підриває обороноздатність та боєготовність підрозділу в якому він проходить службу, а й військову дисципліну.

Визначаючи поняття військового кримінального правопорушення потрібно акцентувати увагу саме на двох основних ознаках, що відрізняють склади досліджуваних кримінальних правопорушень від інших складів, по-перше це особливий характер об'єкта протиправного посягання – встановлений порядок несення військової служби, по-друге особливий суб'єкт кримінального правопорушення – військовозобов'язаний, військовослужбовець або резервіст. При цьому тільки наявність цих двох ознак може вказувати на те, що вчинене діяння є військовим кримінальним правопорушенням.

Суб'єктами вчинення військових правопорушень є військовослужбовці ЗСУ, СБУ, Держпиркордонслужби, Національної гвардії України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також інші особи, визначені законом ч. 2 ст.401 КК України) [3].

Варто зазначити, що КК України не містить визначення таких понять як резервіст, військовослужбовець, військовозобов'язаний. Єдиним джерелом з'ясування сутності цих понять є коментар вчених правників до постатейного матеріалу КК України.

Для повного та об'єктивного розслідування і розгляду в суді матеріалів кримінального провадження недостатньо встановити суб'єкт кримінального правопорушення і діяння, що було ним вчинене. Необхідно також визначити, який вид кримінального покарання йому обрати з урахуванням всіх вичерпних обставин вчинення кримінального правопорушення.

У процесі аналізу санкцій статей, що передбачають кримінальну відповідальність за вчинення військових кримінальних правопорушень визначено, що законодавець для більшості статей замість покарання у виді позбавлення волі передбачив покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні та покарання у виді службових обмежень для військовослужбовців. Для даного виду статей притаманним є наявність як кваліфікуючих так і особливо кваліфікуючих ознак, що впливають на визначення ступеня тяжкості вчиненого кримінального правопорушення та призначення покарання (позбавлення волі).

Також, характерною рисою досліджуваного виду кримінальних правопорушень є наявність нижньої межі санкції а також такої кваліфікуючої ознаки, як вчинення кримінального правопорушення у воєнний час та в бойовій обстановці. Слід зазначити, що у деяких в санкціях статей, що передбачають кримінальну відповідальність за вчинення військових кримінальних правопорушень поряд з «військовими» видами кримінальних покарань передбачено, як альтернатива – покарання у виді позбавлення волі.

Даний вид покарання може бути призначене, наприклад, особам, які проходять військові збори, особам, які були звільнені з військової служби до моменту винесення вироку, співучасникам військових кримінальних правопорушень, які не є військовослужбовцям.

У КК України всі норми про кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби згруповані в одному розділу, що входить до складу єдиного Кримінального кодексу, поряд з існуючими в світовій практиці варіантами інституціоналізації військово-кримінального законодавства у вигляді повністю самостійного кримінально-правового джерела або формально самостійного кримінально-правового джерела.

Отже, оскільки до початку повномасштабного вторгнення країни-агресора на територію України такі правопорушення не були значно розповсюдженими, питання призначення покарання за військові правопорушення потребує більш глибокого вивчення та аналізу.

Список використаних джерел:

1. Панов М. І., Касинюк В. І., Харитонов С. О. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (Військові злочини). Харків: Харків юридичний, 2006.
2. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 9-те вид., переробл. та доповн. Київ: Юрид. думка, 2012.
3. Кримінальний кодекс України 2001, № 25-26, *ст.131*
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

ЩОДО ДЕЯКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Лиманський П.П., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти 2-го року навчання спеціальності 081 Право ХНПУ імені Г.С. Сковороди, м.Харків, Україна

Військова агресія російських загарбників вимусила швидко перебудувати більшість сфер життєдіяльності нашої держави, у тому числі й трудове законодавство. В практиці правового регулювання трудової діяльності науково-педагогічних працівників розпочали використовуватися простий та призупинення дії трудового договору.